خط حزب‌الله

هفته‌نامه خبری-تبیینی | سال سوم، شماره ۱۲۲ | هفته دوم اسفند ۹۶ | نشریه جامعه مؤمن و انقلابی | KHAMENEI.IR

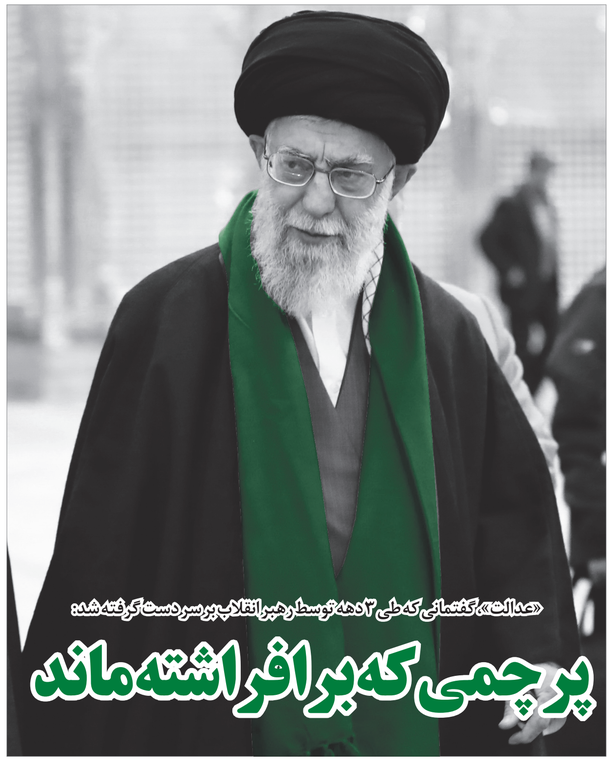

«عدالت»، گفتمانی که طی ۴ دهه توسط رهبر انقلاب بر سر دست گرفته شد:

پرچمی که برافراشته ماند

«در دهه‌ی پیشرفت و عدالت با بستی، هم در پیشرفت موفّق میشدیم، هم در عدالت؛ در پیشرفت به معنای واقعی کلمه موفّق شدیم، واقعاً پیشرفت کردیم و در همه‌ی زمینه‌ها پیشرفت اتّفاق افتاده است؛ امّا در زمینه‌ی عدالت، باید تلاش کنیم، باید کار کنیم، باید از خدای متعال و از مردم عزیز عذرخواهی کنیم.» ۹۶/۱۱/۲۹ این سخنان رهبر انقلاب، فصل تازه‌ای را برای مسئولین نظام و مردم جامعه گشود. سخنانی که اگر چه بیانگر پیشرفت کشور در عرصه‌های مادی است اما در عین حال، بر عدم موفقیت نظام اسلامی در تحقق قابل قبول «عدالت» نیز دلالت داشت. طرح این بحث؛ از سوی رهبر انقلاب، زمینه‌ای برای مرور سوابق موضوع و چرایی عدم تحقّقِ مناسب آن فراهم آورده است. نگاهی به موضع‌گیری‌های رهبر انقلاب در دوران بر سر کار آمدن دولت‌های «سازندگی»، «اصلاحات»، «مهرورز» و «اعتدال» در این زمینه راهگشاست:

۱- سازندگی آری، دنیاطلبی هرگز

کشور از جنگی خانمان‌سوز خارج شده بود و دولتمردان به‌دنبال بازسازی خرابی‌ها و رونق اقتصادی بودند. از سویی دیگر با فاصله گرفتن از سال‌های ابتدایی انقلاب، گویی بعضی‌ها «آرمانِ عدالت» را ایده‌ای منسوخ و «مانع رونق و توسعه» می‌دانستند. در این میان بازار تجمل‌گرایی و مادی‌گرایی داغ بود. اما رهبر انقلاب، صریح و قاطعانه به میدان مبارزه با این جهت‌گیری آمدند: «عدّای، سازندگی را با مادّیگرایی، اشتباه گرفته‌اند... سازندگی یعنی کشور آباد شود، و طبقات محروم به نوایی برسند... این دو را با هم اشتباه نباید کرد.» ۷۱/۴/۲۲

۲- اساس اصلاحات این است

دوران بعدی دوران «اصلاحات» بود. در گفتمان اصلاحات و عملکرد دولت برآمده از این گفتمان نیز همچنان غایب بزرگ «عدالت» بود. باز هم آیت‌الله خامنه‌ای، علنی به‌نفع جهت‌گیری عدالت‌خواهانه در ادارهی کشور وارد میدان شدند و اصلاحات را چنین معنا کردند: «اساس اصلاحات این است که ما با فقر و فساد و تبعیض مبارزه کنیم... بدترین فسادها در جامعه، رواج فقر و افزایش شکاف بین فقیر و غنی است.» ۸۱/۴/۲۶ مسئله اما به گفتمان‌سازی عمومی ختم نشد. پس «فرمان مبارزه با مفاسد اقتصادی» که مطالبه‌ای صریح از «رؤسای سه قوه» بود در این دوران صادر شد: «خشکانیدن ریشه‌ی فساد مالی و اقتصادی و عمل قاطع و گره‌گشا در این باره، مستلزم اقدام همه جانبه بوسیله‌ی قوای سه گانه مخصوصاً دو قوه‌ی مجریه و قضائیه است.» ۸۰/۲/۱۰ گرچه مرجع ضمیر رهبر انقلاب، رؤسای سه قوه بودند، اما با عدم اقدام مناسب مسئولین وقت، نیروهای مؤمن و انقلابی، آن را سردست گرفتند و گفتمان عمومی برای تحقق عدالت را در دانشگاه و جامعه آغاز کردند. چهار سال بعد، به مدد نیروهای مؤمن و انقلابی، گفتمان عدالت، تبدیل به مهم‌ترین گفتمان انتخابات ریاست‌جمهوری نهم شد.

۳- عدالت؛ منهای معنویت و عقلانیت نداریم

پس از این، دولتی که بر سر کار آمد آشکارا شعارش را «عدالت» قرار داده بود. در این دوره رهبر انقلاب، برای جهت‌دهی درست به رویکرد عدالت‌خواهی و مصونیت یافتن آن از آفاتِ گوناگون اقدام کردند: «اگر معنویت نشد، عدالت تبدیل می‌شود به ظاهرسازی و ریاکاری؛ اگر عقلانیت نشد، عدالت اصلاً تحقق پیدا نمی‌کند.» ۸۷/۶/۲ این در حالی بود که رهبر انقلاب در اینجا هم صریح و قاطعانه نسبت به روش‌های نادرستی که سعی می‌شد «عدالت‌خواهی» معرفی شوند موضع‌گیری کردند. رد افشاگری‌های غیراخلاقی و اثبات‌نشده از مصادیق این «پاسبانی از عدالت و عدالت‌خواهی» بود.

۴- خطرِ ارتجاع

این جهت‌گیری کلان رهبر انقلاب بعد از انتخابات سال ۹۲ نیز همچنان ادامه یافت. ایشان نسبت به برخوردهای سطحی و ظاهری با موضوع صراحتاً تذکر دادند: «مگر وضعیت برای شما مسئولان سه قوه روشن نیست؟... چرا اقدام قاطع و اساسی انجام نمی‌گیرد که نتیجه را همه بطور ملموس مشاهده کنند.» ۹۳/۹/۱۷ و در ادامه نیز در روزهای اخیر، از «خطرِ ارتجاع انقلاب» سخن گفتند: «ما اگر به سمت اشرافیگری حرکت کردیم، این رفتن به سمت ارتجاع است؛ اگر به جای توجّه به طبقه‌ی ضعیف، دل سپرده‌ی طبقات مرفّه و زیاده‌خواه در کشور شدیم، این حرکت به سمت ارتجاع است.» ۹۶/۱۱/۲۹

این گفتمان را همه‌گیر کنید

موارد بالا، تنها مشتی از نمونه خروارى است از مجموعه اقدامات رهبر انقلاب در طول دوران رهبری ایشان برای تحقق عدالت در کشور. اما حقیقت این است که طی سالیان متمادی، نظام دیوان‌سالاری کشور، نتوانسته است مطالبات رهبر انقلاب برای تحقق عدالت را عملی کند. گرچه همانطور که گفته شد، در طول این سال‌ها گفتمان‌سازی و مطالبه‌گری رهبر انقلاب از سویی و تلاش امیدوارانه‌ی «جریان مؤمن و انقلابی» از سوی دیگر، مانع فراموشی این آرمان و به‌محاق رفتن آن شد. رهبر انقلاب نیز سال‌ها پیش خطاب به این جریان، فراگیرسازی «گفتمان عدالت» را خواستار شده بودند: «گفتمان عدالت، یک گفتمان اساسی است و همه چیز ماست... این گفتمان را باید همه‌گیر کنید.» ۸۳/۸/۱۰ این حرکت انقلابی که با «هدایت و راهبری آیت‌الله خامنه‌ای» و «مجاهدتِ انقلابی‌ها» دنبال شد گفتمان عدالت‌طلبی را در کشور حاکم کرد. در وضعیت فعلی کشور اما باز هم به‌صورت جدی، خطر ارتجاع و فراموشی و نادیده گرفتن عدالت مطرح است. میدان، میدان مجاهدت انقلابی‌هاست. رهبر انقلاب این پرچم را در طول این سال‌ها برافراشته نگاه داشته‌اند و حالا بار دیگر انقلابی‌ها باید حول این پرچم برافراشته «مجاهدت برای فراگیرسازی گفتمان عدالت» و تحقق آن را دنبال کنند.●

شهادت، مرگ انسان‌های زیرک و هوشیار است

این شماره تقدیم می‌شود به روح پرفتوح شهید سید فرید فاطمی

آنها که در راه خدا کشته نمی‌شوند، جانشان را گم کرده‌اند و در مقابل، چیزی در دست ندارند. و آنها که این متاع را در راه خدا می‌دهند و جانشان را در راه او مصرف می‌کنند، کسانی هستند که آن را فروخته‌اند و در عوض چیزی گرفته‌اند: «اِنَّ‌الله اشتری من‌المؤمنین انفسهم و اموالهم بانّ لهم الجنّة». شهید، جانش را فروخته و در مقابل آن، بهشت و رضای الهی را گرفته است ... شهادت، مرگ انسان‌های زیرک و هوشیار است که نمی‌گذارند این جان، مفت از دستشان برود و در مقابل، چیزی عایدشان نشود. ● ۶۸/۵/۲۵

تاریخ شهادت: ۶۴/۱۲/۷

شهادت: عملیات والفجر هشت

مزار: گلزار شهدای قم

نشریه جامعه مؤمن و انقلابی | صاحب امتیاز: مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی (دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای) | ارتباط با خط حزب... | بیامک: ۱۰۰۰۱۰۲۸ | دورنگار: ۰۲۱-۶۶۹۷۷۳۲۸ | رایانامه: Khat@khamenei.ir | کانال تلگرام: Telegram.me/KhatteHezbollah

---

۱. کارکرد اصلی انقلاب

الف. تبدیل نظام طاغوت‌سالار به مردم‌سالار با الهام از تعالیم اسلامی و قرآن

ب. اجازه ندادن به استبداد و دخالت بیگانگان در سرنوشت کشور

ثمرات

۱. بروز و بُروز استعدادهای مردمی
۲. پیشرفت در همه‌ی زمینه‌های مادی
۳. حرکت ملی با توان، اراده، دانش و ظرفیت داخلی برای رسیدن به صفوف مقدم پیشرفت

۲. آسیب‌شناسی انقلاب

خطر ارتجاع:

یعنی سستی، توقف و برگشت از حرکتی که انقلاب آغاز کرده است.

خطرات

۱. حرکت به سمت اشرافیگری
۲. امتیازطلبی مسئولان
۳. امید به بیگانه به جای دلبستگی به توان ملت و مردم
۴. بی‌اعتنایی به مستضعفین
۵. بی‌مبالاتی به بیت‌المال

---

۴ گام برای فهم حرکت انقلاب از نگاه رهبر انقلاب

صاحبان انقلاب بدانند

روز یکشنبه (۹۶/۱۱/۲۹) رهبر انقلاب میزبان گروهی از مردم آذربایجان شرقی بودند، دیداری که پس از حماسه‌ی ۲۲ بهمن سال جاری برگزار شد و رهبر انقلاب اینگونه در آغاز بیانات خود به آن واکنش نشان دادند: «واقعاً بیست‌ودوّم بهمن، هم در تبریز، هم در شهرهای دیگر، هم در تهران -در سرتاسر کشور- امسال یک بیست‌ودوّم بهمن متفاوتی بود. بعد از ۳۹ سال، در ورود به ۴۰ سالگی پیروزی انقلاب، این حرکت عظیم مردمی، شبیه معجزه است... این در هیچ انقلابی از این انقلابهایی که ما می‌شناسیم و در این دو سه قرن اخیر اتّفاق افتاده است، وجود نداشته.» بر همین اساس رهبر انقلاب در بیانات خود سیر حرکت چهل‌ساله‌ی انقلاب شامل کارکرد و آسیب‌شناسی انقلاب، اولویت‌های امروز و نیاز فردا تشریح کردند. ۴ موضوعی که اطلاع از آن‌ها برای درک شرایط و وظایف امروز ضروری است.

هشدار

☑ بعضی خیال میکنند انقلاب فقط سال ۵۷ بود و تمام شد؛ این خطا است. انقلاب در سال ۵۷ شروع شد، نه اینکه تمام شد... بتدریج این حرکت باید عمیق‌تر، وسیع‌تر، گسترده‌تر، خردمندانه‌تر ادامه پیدا کند، نه اینکه متوقّف بشود.

☑ باید همه‌ی اصول قانون اساسی رعایت بشود؛ انقلاب در این قالب ریخته شده است... این هم که ما خیال کنیم انقلاب بدون نظام معنی می دهد، یک خطای دیگری است که از آن طرف، بعضی تصوّر می کنند انسان باید... به همه‌ی بخش های نظام اسلامی زبان اعتراض و انتقاد و مانند اینها پیدا کند به اسم انقلاب؛ نه، این اصحیح اَنیست.●

هشدار

☑ در مورد عدالت ما عقب‌مانده هستیم؛ در این تردیدی نیست؛ خودمان اعتراف می کنیم، اقرار می کنیم. در دهه‌ی پیشرفت و عدالت بایستی هم در پیشرفت موفّق می شدیم، هم در عدالت؛ در پیشرفت به معنای واقعی کلمه موفّق شدیم، واقعاً پیشرفت کردیم و در همه‌ی زمینه‌ها پیشرفت اتّفاق افتاده است؛ امّا در زمینه‌ی عدالت، باید تلاش کنیم، باید کار کنیم، باید از خدای متعال و از مردم عزیز عذرخواهی کنیم. در مورد عدالت مشکل داریم و ان‌شاءالله با همّت مردان و زنان کارآمد و مؤمن، در این ناحیه هم پیشرفت خواهیم کرد امّا در زمینه‌ی پیشرفت مادّی انصافاً کارهای بسیار زیاد و بسیار مهمّی انجام گرفته.●

۳. اولویت های انقلاب

الف. مسئله اقتصاد

اقدامات

۱. صادرات قوی
۲. واردات به مورد و در جهت نیاز کشور
۳. سرمایه‌گذاری خارجی با مدیریت و جهت‌دهی
۴. عدم تکیه و اعتماد به بیگانه در ارتباطات خارجی
۵. تقدم مدیریت جهادی بر مدیریت دیوان‌سالار
۶. تقدم متن مردم بر جناح‌ها و اقلیت‌های حزبی
۷. تقدم مستضعفین و مناطق دورافتاده بر مرفهین
۸. افزایش اشتغال در کشور

ب. توان دفاعی کشور

اقدامات

۱. توانمندسازی هر چه بیشتر ابزارهای دفاعی کشور

ج. سیاست خارجی

اقدامات

۱. ترجیح شرق به غرب
۲. ترجیح همسایه به دور
۳. ترجیح کشورهایی که با ما وجه مشترکی دارند بر دیگران

۴. آینده انقلاب

آماده‌سازی جوانان برای پذیرش مسئولیت‌های انقلاب

اقدامات

۱. توانمندسازی علمی
۲. توانمندسازی اعتقادی
۳. توانمندسازی انگیزه‌های انقلابی

درس اخلاق

بت درونت را بشکن!

ما باید سعی کنیم که روح بندگی را در خودمان زنده نماییم. بندگی، یعنی تسلیم در مقابل خدا، یعنی شکستن آن بتی که در درون ماست. آن بت درونی ما -یعنی من- در خیلی جاها خودش را نشان می‌دهد. وقتی که منفعتت به‌خطر بیفتد، کسی حرفت را قبول نکند، چیزی مطابق میل تو - ولو خلاف شرع- ظاهر بشود، یا سر دو راهی قرار بگیری، - یک طرف منافع شخصی، یک طرف وظیفه و تکلیف - در چنین تنگناها و بزن‌گاه‌هایی، آن من درونی انسان سر بلند می‌کند و خودش را نشان می‌دهد. اگر ما بتوانیم این من درونی، این هوای نفس، این فرعون باطنی، این شیطانی را که در درون ماست، مهار کنیم، یا اقلاً قدری مهار کنیم، همه‌ی امور اصلاح خواهد شد. قبل از هر چیز، خود ما آدم خواهیم شد و به فلاح خواهیم رسید.● ۶۹/۲/۲۶

خانواده ایرانی

خداوند زن و مرد را اینگونه کنار هم قرار داده است

خدای متعال طبیعت زن را ظریف قرار داده است. بعضی از انگشتها خیلی درشت و بزرگ هستند و برای کندن یک سنگ از زمین خیلی خوبند، اما اگر بخواهند یک جواهر خیلی ریز را لمس کنند، معلوم نیست بتوانند بردارند. امّا بعضی از انگشتها ظریف و باریک‌اند، آن سنگ را نمی‌توانند بردارند اما آن خرده جواهر و خرده طلا را می‌توانند از روی زمین جمع کنند. زن و مرد این طورند. هر کدام یک مسئولیتی دارند. نمی‌شود هم گفت کدامیک مسئولیتش سنگین‌تر است. مسئولیت هر دو سنگین است. هر دو لازم است. روح زن چون لطیف‌تر است، احتیاج به آرامش بیشتری دارد. او نیاز به آسایش و تکیه کردن به یک جای مطمئن دارد. این تکیه گاه کیست؟ او شوهر است. خدا اینها را این طور کنار هم قرار داده است. ● ۸۱/۶/۶

کلام امام

حصر اقتصادی جوانان را بیدار کرد

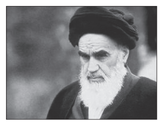

ما در مقابل امریکا یک عبد ذلیل بودیم، ولی ایران این ذلت را شُست و عزت پیدا کرد. شکم و نان و آب میزان نیست، عمده شرافت انسانی است و شرافت به این نیست که انسان دستش را روی سینه بگذارد تا چند شاهی به او بدهند. بلکه شرافت انسانی به این است که در مقابل زور بایستند و جوانان ما ایستادند و در مقابل، آنها حصر اقتصادی کردند، که همین حصر اقتصادی جوانان ما را بیدار کرد و فهمیدند که خودشان باید کار کنند و زحمت بکشند تا احتیاجی به خارج نداشته باشند. ● امام خمینی (ره) ۳۸ شهریور ۱۳۶۲

هیئت انقلابی

این کانون را برای دل‌های مردم باید نگه دارید

وقتی کسی وارد هیئت امام حسین می‌شود هیچ‌کس به او نمیگوید فلان جا بنشین، فلان جا نشین؛ فلان جور بنشین، فلان جور ننشین؛ کی بیا، کی برو؛ کاملاً همه‌ی تحرّکات، برخاسته‌ی از اراده‌ی مردم و خواست خود مردم است که آن هم ناشی از ایمان آنها است؛ این چیز خیلی خوبی است، این را باید نگه دارید؛ یعنی ارتباط هیئت را به ایمان مردم و عشق مردم، و جاذبه و گیرایی خود هیئت و خود این کانون را برای دل‌های مردم باید نگه داریـد. این را باید حفظ کنید، یعنی جوری نشـود که حالت اداری و مانند اینها پیدا بکند. ● ۹۲/۸/۲۰

حزب ا... این است

آماده باش جوان‌ها!

جوان‌ها باید خودشان را آماده بکنند؛ از لحاظ علمی، از لحاظ اعتقادی، از لحاظ انگیزه‌های انقلابی، جوان‌ها باید همیشه آماده باشند. جوان‌ها موتور پیشرفت انقلابند؛ از اوّل هم همین‌جور بوده است، تا امروز هم همین‌جور است. خوشبختانه ما امروز جوان دارای عزم و همّت و بصیرت، از اوّل انقلاب بیشتر داریم. نه اینکه به‌قدر اوّل انقلاب؛ نخیر، بصیرت جوان‌های امروز، عمق معرفت جوان‌های امروز، از بسیاری از جوان‌های اوّل انقلاب بیشتر است و ما در این زمینه هیچ کمبودی نداریم؛ این بحمدالله هست. جوان‌ها خودشان را باید آماده کنند؛ این نوجوان‌هایی که به سمت جوانی میروند باید خودشان را آماده کنند؛ تفکّرات انقلابی، انگیزه‌های انقلابی، بصیرت انقلابی، اقدام انقلابی، جزو سرفصل‌هایی است که جوان‌های ما باید به یاد داشته باشند. ● ۹۶/۱۱/۲۹

معرفی کتاب

معرفی «کتاب عدالت» تازه‌ترین اثر منتشر شده توسط انتشارات دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله خامنه‌ای:

کتابی برای «عدالت‌خواهی» در تراز انقلاب اسلامی

«کتابِ عدالت» با هدف ترسیم چارچوبی روشن از عدالت و عدالت‌خواهی در اندیشه‌ی حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در اختیار جامعه قرار گرفته است. این کتاب از چند بخش اصلی تشکیل شده و طی فصول مختلفِ آن به موضوعاتی چون: چرا باید عدالت‌خواه باشیم؟ برای تحقق عدالت چه باید کرد؟ چگونه عدالت‌خواهی کنیم؟ و بایدها و نبایدها عدالت‌خواهی از منظر رهبر انقلاب پرداخته شده است. علاوه بر این موضوعاتی چون اقدامات رهبری در عرصه‌ی عدالت‌گُستری، تذکرات ایشان به عدالت‌خواهان و... نیز از جمله مباحث مکمل این کتاب است.

مسئله‌ی مهم، زاویه‌ی نگاه متفاوت، ادبیات نو و انطباق بر نیازهای عینی کتاب را به محصولی کاربردی برای خوانندگان تبدیل کرده و استفاده از تصویرسازی گرافیکی، فُرم و ساختار کتاب را جذاب ساخته است. خواننده‌ی این کتاب و به‌خصوص «جوان مومن انقلابی» چنانچه بخواهد عدالت‌خواهی را به‌عنوان یک تکلیف دینی و انقلابی براساس خط فکری و مطالبات رهبر انقلاب دنبال کند با مطالعه‌ی این کتاب سوالات و ابهاماتش پاسخ یافته و از آفت‌ها و انحرافات مسیر عدالت‌خواهی آگاهی می‌یابد.●

اخبار هفته

○ پیام تسلیت رهبر انقلاب در پی سقوط هواپیمای تهران-یاسوج

در پی سقوط هواپیمای مسافربری تهران-یاسوج، رهبر انقلاب پیام تسلیتی بدین شرح صادر کردند: سانحه‌ی مصیبت‌بار سقوط هواپیمای مسافربری که به جان باختن چند ده نفر از هم‌میهنان عزیزمان انجامید دلها را لبریز از اندوه و تأسف کرد. اینجانب مراتب تأثر عمیق و همدردی صمیمانه‌ی خود را با خانواده‌های داغدار آنان ابراز میدارم و صبر جمیل و اجر جزیل برای آنان و رحمت و مغفرت الهی برای جان‌باختگان از خداوند متعال مسألت میکنم. مسئولان ذیربط لازم است همه‌ی تلاش و همکاری خود را برای اقدامهای لازم در این مورد بکار برند و امکان تکریم و تشییع پیکرهای آنان را فراهم سازند.

○ توصیه مقام سابق رژیم صهیونیستی برای استفاده از بقایای منافقین علیه ایران

رئیس پیشین سازمان جاسوسی رژیم اسرائیل (موساد) در اظهارنظرهایی خواهان استفاده از بقایای گروهک منفور منافقین علیه ایران و ایجاد بستر سایبری برای مخالفان نظام شدند. دانی یاتوم گفت: "اسرائیل باید همه امکانات از جمله هدف قرار دادن ایران به طور مستقیم به عنوان بخشی از راهبرد بزرگ را در نظر گیرد و من استفاده بالقوه اسرائیل از عامل‌های نیابتی علیه ایران را رد نمی‌کنم." رسانه صهیونیستی مدیا لاین در تحلیلی درباره این اظهارنظر نوشت: تجهیز مجاهدین (منافقین) که احتمالا در ترور دانشمندان هسته‌ای ایران از جانب اسرائیل نقش داشته و بنابر گزارش‌ها، تل آویو از آن‌ها حمایت‌های مالی، تجهیزاتی، آموزشی و تسلیحاتی داشته، می‌تواند شامل این طرح باشد. ● فارس

○ دبیر کل حزب‌الله لبنان: بشار اسد دستور سرنگون کردن جنگنده را صادر کرد

سیدحسن نصرالله با اشاره به سرنگونی جنگنده صهیونیستی در سوریه، گفت: آنچه هفته گذشته در سوریه رخ داد [سرنگونی جنگنده رژیم صهیونیستی]، دستاورد نظامی منحصر به فردی است و آنچه بعد از آن رخ می‌دهد، دیگر مانند قبل از آن نیست و تأثیر منفی بر اسرائیل خواهد گذاشت. شخص بشار اسد دستور سرنگون کردن جنگنده رژیم اشغالگر را صادر کرد. این یک تصمیم سوری بود. کادر رهبری سوریه تصمیمی مبتنی بر دفاع از خود اتخاذ کرده است. کسانی که جنگنده اسرائیلی را سرنگون کردند، افسران و سربازان ارتش قهرمان سوریه بودند و ایران یا طرفی دیگر در آن دست ندارد. ● ایسنا

تفسیر قرآن

مؤمنین خدمتگاران یکدیگرند

«اَلْمُؤْمِنُونَ خَدَمٌ بَعْضُهُمْ بِبَعْضٍ» (۱)؛ حضرت امام صادق(ع) فرمودند: مؤمنین، خدمتگاران یکدیگرند. خدم، جمع خادم است؛ یعنی خدمتگاران. در فارسی، ما برای کلمه‌ی خدم می‌گوئیم خدمتگار؛ که محترمانه‌اش کلمه‌ی «خدمتگار» است، و غیرمحترمانه‌اش کلمه‌ی «نوکر» است، نه خدمتگزار. تعبیر خدمتگزار، یک تعبیر دیگری است و در فارسی یک معنای عرفی دیگری دارد، که متفاوت است با معنای خدمتگار. خدم، جمع خادم است. خادم به همان معنای خدمتگار است. می گوید: مؤمنین خدمتگارهای همدیگرند. [خَب مستمعین]، تعجب کردند: چطور؟ همه خدمتگار همدیگر هستند؟ یا به تعبیر عرفی‌تر، همه نوکر همند؟ «قیل وَ کَیْفَ یَکُونُونَ خَدَماً بَعْضُهُمْ بِبَعْضٍ»؛ چه جور می‌شود که بعضی، بعضی دیگر را خدمتگار باشند؟ یعنی مثلاً بروند خانه‌های همدیگر، خدمتگری کنند؟ فرمود: «یَفِیدُ بَعْضُهُمْ بَعْضاً»؛ [یعنی] به هم فایده برسانند. پس فایده رساندن مؤمنین به یکدیگر، خدمتگاری به آنهاست؛ [و در آن] مِنّتی وجود ندارد؛ نکته این است... به نظر ما نکته‌ی این حدیث، تنها این نیست که افراد باید به هم نفع برسانند؛ بلکه این هم هست که این نفع رساندن موجب مِنّت نباشد، تا این خدمتی را که می کنند، با مِنّت گذاشتن باطل نکنند. ● ۸۹/۹/۳۰

۱) کافی، ج ۲، ص ۱۶۷